

Asia: VN/7059/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (pysyvä oleskelulupa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Palvelualojen ammattiliitto PAM kiittää mahdollisuudesta antaa näkemyksensä hallituksen esitykseen ulkomaalaislain muuttamisesta. Esitys tuo merkittäviä muutoksia pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiin Suomessa, erityisesti pidentämällä vaadittavaa oleskeluaikaa, tiukentamalla kielitaitovaatimuksia sekä lisäämällä työhistoriaedellytyksiä.

Esityksen tavoitteena on parantaa kotoutumista kannustamalla työntekoon ja kielitaidon hankkimiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa kuitenkin merkittäviä kiristyksiä erityisesti matalapalkkaisilla aloilla työskenteleville maahanmuuttajille, joilla ei ole korkeita tuloja, pitkää työhistoriaa tai mahdollisuutta saavuttaa vaadittua kielitaitotasoa. PAM katsoo, että esitetyt muutokset asettavat eri hakijaryhmät eriarvoiseen asemaan ja lisäävät hyväksikäytön riskiä sekä vaarantavat työmarkkinoiden vakauden erityisesti niillä aloilla, joilla työvoimapula on jo nyt merkittävä.

Pidempi oleskeluaikavaatimus – epätasa-arvoinen kohtelu eri ryhmille

Hallitus esittää, että kansallisen pysyvän oleskeluluvan voi jatkossa saada vasta kuuden vuoden yhtäjaksoisen oleskelun jälkeen. Poikkeuksena on mahdollisuus saada lupa jo neljän vuoden jälkeen, mikäli hakija täyttää jonkin kolmesta erityisehdosta:

- Hakijalla on vähintään 40 000 euron vuositulot; tai
- Hakijalla on Suomessa tunnustettu tai suoritettu ylempi korkeakoulututkinto sekä kahden vuoden työhistoria ilman muuta kuin hyvin lyhytaikaista turvautumista työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen Suomessa oleskelun ajalla; tai

- Hakijalla on kielitestillä todennettava erityisen hyvä suomen tai ruotsin taito sekä kolmen vuoden työhistoria ilman muuta kuin hyvin lyhytaikaista turvautumista työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen Suomessa oleskelun ajalta.

Esitystä perustellaan sillä, että halutaan houkutella Suomeen korkeasti koulutettuja ja korkeatuloisia työntekijöitä. Tämä jättää kuitenkin huomioimatta sen, että myös matalapalkkaisilla aloilla on merkittävä työvoimapula.

PAM katsoo, että hallituksen esitys asettaa korkeatuloiset ja korkeasti koulutetut hakijat etusijalle matalapalkkaisilla aloilla työskenteleviin nähden. Tämä on ongelmallista erityisesti siksi, että Suomi tarvitsee työvoimaa myös suorittaville aloille, kuten kaupan alalle, siivousalalle ja ravintolatyöhön. Hallituksen perusteluna on ollut osaavan työvoiman houkutteleminen ja Suomen kilpailukyvyn parantaminen, mutta esityksessä ei huomioida sitä, että myös palvelualoilla on merkittävä työvoimapula.

Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -raportin mukaan joulukuussa 2024 koko maassa oli työvoimapulaa kioski- ja torimyyjistä sekä pikaruokatyöntekijöistä. Jos hallitus todella haluaa ratkaista työvoimapulaa, sen tulisi huomioida myös suorittavan työn alat, sillä yhteiskunta ei toimi ilman näiden työntekijöiden panosta. Hyvä esimerkki tästä nähtiin koronapandemian aikana, jolloin kaupan myyjät ja siivoojat olivat ammatteja, jotka pitivät yhteiskunnan toiminnassa. He vaaransivat oman terveytensä palvellakseen muita ja mahdollistivat arjen jatkumisen kaikille.

Esityksen 40 000 euron vuosituloraja, jolla saavuttaisi kansallisen pysyvän oleskeluluvan nopeammin, on asetettu niin korkeaksi, että palvelualoilla työskentelevien on sitä hyvin vaikea saavuttaa. Esimerkiksi Pamin jäsenkyselyn mukaan siivoojien keskipalkka on vajaa 1900 euroa kuukaudessa (vuositasolla n. 22 800 euroa) ja myyjien sekä koko- että osa-aikaisten 2100 euroa kuukaudessa (vuositasolla n. 25 200 euroa). Tämä tarkoittaa sitä, että matalapalkka-aloilla työskentelevät maahanmuuttajat eivät voi täyttää tätä tulorajaa, mikä käytännössä estää heitä saamasta neljän vuoden oleskelun jälkeen kansallista pysyvää oleskelulupaa ja vapautumasta tiukoista kielitaito- ja työhistoriaedellytyksistä. PAM pitää tätä epäoikeudenmukaisena ja katsoo, ettei palkkatasoa tule käyttää kriteerinä arvioitaessa sitä, millä ehdoilla hakija voi saada helpommin kansallisen pysyvän oleskeluluvan.

Lisäksi, jos hallitus perustelee ehtojen kiristämistä kielitaito- ja työhistoriavaatimusten osalta ulkomaalaisten kotoutumisella ja yhteiskuntaan kiinnittymisellä, tarkoittaako tämä sitä, että vain matalapalkkaisissa töissä työskentelevät tarvitsevat kotoutumista ja kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan, kun taas korkeasti koulutetuilta tätä ei edellytetä?

Tämä on väärä lähestymistapa, koska se luo kaksijakoisen järjestelmän, jossa kotoutumisen vaatimukset kohdistuvat epätasaisesti eri tulotasoilla työskenteleviin. Kaikkien maahanmuuttajien

tulisi saada yhdenvertaiset mahdollisuudet kotoutua ja osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan riippumatta heidän työnsä luonteesta tai tulotasostaan. Lisäksi suomen kielen taidon ja yhteiskuntaan integroitumisen tulisi olla tavoitteena kaikille, ei vain tietyille ammattiryhmille.

PAM pitää oikeudenmukaisena, että kansallisen pysyvän oleskeluluvan saamisen edellytys säilyisi neljässä vuodessa kaikille hakijoille kuten nykyäänkin. Vaikka esityksessä todetaan, että hakijat voivat hakea pysyvää oleskelulupaa EU-oleskeluluvan kautta, tämä ei ole todellinen vaihtoehto. EU-oleskeluluvan saamisen edellyttämä asumisaika on viisi vuotta, mutta sen kielitaitovaatimuksia on kiristetty vielä enemmän, sillä hakijan tulee saavuttaa YKI-tason 4 mukainen kielitaito. Tämä on erittäin vaativa taso, jota on vaikea saavuttaa erityisesti työn ohella ilman riittäviä tukitoimia.

Käytännössä matalapalkkaisilla aloilla työskenteleville ei ole jätetty mitään poikkeusta, jonka avulla kansallisen pysyvän oleskeluluvan voisi saavuttaa realistisesti lyhyemmällä asumisajalla kuin kuuden vuoden oleskeluajalla. Tämä asettaa heidät epätasa-arvoiseen asemaan muihin työntekijäryhmiin nähden.

Suomen kansallisen pysyvän oleskeluluvan saamisen aikaraja on myös kohtuuttoman pitkä verrattuna muihin Pohjoismaihin. Esimerkiksi Norjassa työperäiset maahanmuuttajat voivat saada kansallisen pysyvän oleskeluluvan jo kolmen vuoden jälkeen ja Ruotsissa neljän vuoden jälkeen. Pidempää oleskeluaikavaatimusta ei voida perustella kansainvälisellä käytännöllä. Suomella ei ole varaa asettaa tiukempia vaatimuksia kansallisen pysyvän oleskeluluvan saamiselle, koska se heikentäisi Suomen houkuttelevuutta työperäisen maahanmuuton kohdemaana.

Lisäksi, kuten esityksessä on todettu, Suomi ei ole ensisijainen vaihtoehto silloin, kun kolmansista maista etsitään työpaikkoja länsimaissa. Tiukentamalla kansallisen oleskeluluvan saamisen ehtoja Suomi heikentää asemaansa kilpailussa suorittavien alojen työvoimasta ja tekee itsestään entistä vähemmän houkuttelevan kohdemaan. Tämä vaikuttaa suoraan siihen, ketkä tänne haluavat ja voivat tulla töihin. Työvoimaa tarvitaan kaikilla sektoreilla; ei ainoastaan korkean osaamisen aloilla, vaan myös matalapalkkaisilla sektoreilla, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan toiminnan kannalta. Jos Suomi ei pysty kilpailemaan osaavasta työvoimasta kaikilla aloilla, työvoimapula matalapalkkaisilla sektoreilla pahenee entisestään, mikä vaarantaa monien peruspalveluiden toimivuuden.

PAM katsoo, että hallituksen tulisi varmistaa, että kansallisen pysyvän oleskeluluvan ehdot ovat oikeudenmukaiset ja työvoiman saatavuuden kannalta tarkoituksenmukaiset kaikille työntekijäryhmille. Oleskeluluvan saamisen ehtojen kiristäminen ei ratkaise työvoimapulaa, vaan pahimmillaan vaikeuttaa Suomen mahdollisuuksia houkutella ja pitää kiinni tarvitsemistaan työntekijöistä.

Epärealistiset kielitaitovaatimukset voivat estää työperäisten maahanmuuttajien kansallisen pysyvän oleskeluluvan saannin

Hallituksen esityksen mukaan kansallisen pysyvän oleskeluluvan saamiseksi edellytetään vähintään YKI 3 -tason suullinen ja kirjallinen kielitaito tai vastaava tutkintotodistus niiltä hakijoilta, jotka eivät pysty saamaan korkean tulotason tai korkeakoulututkinnon perusteella asetettuja vapautuksia. Tämä on sama kielitaitovaatimus kuin Suomen kansalaisuuden saamisessa.

PAM katsoo, että esitys ei huomioi työperäisiä maahanmuuttajia, joilla ei käytännössä ole mahdollisuutta opiskella suomen tai ruotsin kieltä työn ohella. Monet heistä joutuvat tekemään kahta tai useampaa työtä samanaikaisesti täyttääkseen perheen yhdistämisen toimeentuloedellytykset, sillä erityisesti matalapalkkaisilla aloilla yksi työpaikka ei riitä perheen tuomiseen Suomeen, varsinkaan silloin, kun perheeseen kuuluu puoliso ja lapsia. Heidän ensisijainen tavoitteensa on perheen yhdistäminen, eikä kahta tai useampaa työtä tekevällä ole mahdollisuutta käyttää aikaa tai rahaa kielen opiskeluun.

Lisäksi monilla aloilla, kuten kaupan ja ravintola-alalla, epäsäännölliset työvuorot estävät osallistumisen itse maksettaville kielikursseille, sillä työvuorot voivat tulla tietoon vasta edellisenä iltana. Tilannetta vaikeuttaa entisestään se, että työperäiset maahanmuuttajat eivät ole oikeutettuja kotouttamispalveluihin, kuten julkisesti rahoitettuihin kielikursseihin, ennen kuin he jäävät työttömäksi.

Hallituksen esitys jättää kielen oppimisen täysin yksilön vastuulle, vaikka yhteiskunta hyötyy työperäisten maahanmuuttajien työpanoksesta. Suomessa työtä pidetään parhaimpana kotouttamiskeinona, ja työperäisten maahanmuuttajien kohdalla tämä olisi voinut olla erinomainen tapa kotoutua yhteiskuntaan.

Käytännössä työ ei kuitenkaan kotouta itsestään, ellei kotoutumiseen panosteta tietoisesti. Kotoutuminen edellyttää konkreettisia toimia, kuten työnantajan aktiivista roolia työyhteisön vuorovaikutuksen edistämiseksi. Esimerkiksi yhteiset kahvitilaisuudet tai muut epäviralliset kohtaamiset työpaikalla voivat lisätä kanssakäymistä suomalaisten ja maahanmuuttajien välillä, mikä helpottaa kielen oppimista ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Käytännössä tällaiset mahdollisuudet ovat kuitenkin useammin korkeasti koulutetuilla työntekijöillä, jotka tekevät asiantuntijatyötä ja työskentelevät tiimeissä, joissa vuorovaikutus kollegoiden kanssa on luonteva osa työpäivää. Sen sijaan matalapalkka-aloilla työ on usein aika- ja tulospainotteista, jolloin tehokkuus ja suoritukset korostuvat, eikä ylimääräisille sosiaalisille aktiviteeteille jää tilaa. Monilla työpaikoilla kaikki ylimääräinen on karsittu, jotta työtehtävät voidaan suorittaa mahdollisimman tehokkaasti. Tämä johtaa siihen, että työ itsessään ei tarjoa mahdollisuuksia kielen oppimiseen tai työyhteisöön kiinnittymiseen.

Lisäksi palvelualoilla, kuten siivouksessa ja myyntityössä, yksintyöskentelyn yleistyminen on entisestään vähentänyt työpaikoilla tapahtuvaa vuorovaikutusta. Moni työperäinen maahanmuuttaja saattaa tehdä koko työvuoronsa ilman, että näkee tai keskusteleee kenenkään kanssa. Kun vuorovaikutus suomalaisten kollegoiden kanssa jää vähäiseksi tai olemattomaksi, ei työ itsessään edistä kotoutumista tai kielen oppimista.

Nykyään työ ei siis automaattisesti kotouta, vaan kotoutumiseen tarvitaan määrätietoista panostusta sekä työnantajilta että yhteiskunnalta. Työnantajille tulisi antaa lainsäädännön velvoittamana aktiivisempi rooli työperäisten maahanmuuttajien kotoutumisessa esimerkiksi velvoittamalla järjestämään kielenopetusta ja kielen oppimista tukevia toimenpiteitä työpaikoilla. Samalla julkisen vallan tulisi varmistaa, että työperäisille maahanmuuttajille tarjotaan riittävästi kotoutumispalveluita – varsinkin kielikursseja jo heti maahanmuuton alusta alkaen, eikä vasta silloin, kun henkilö jää työttömäksi.

Kielitaitovaatimuksissa ei myöskään huomioida riittävästi oppimisvaikeuksia, erilaisia oppijoita eikä varsinkaan luku- ja kirjoitustaidottomia henkilöitä, ellei kyseessä ole vakava sairaus, vamma tai neuropsykiatrinen häiriö. Vaikka EU-oleskeluluvan kohdalla on joustoa, kansallisen pysyvän oleskeluluvan edellytyksissä vastaavaa poikkeusta ei ole.

Vapautus kielitaitovaatimuksesta tulisi arvioida laajemmin niin, että myös työperäisten maahanmuuttajien tilanne otetaan huomioon. Tämä on erityisen tärkeää matalapalkkaisilla aloilla, joilla työskentelevillä voi olla oppimisen haasteita tai vaikeuksia saavuttaa vaadittu kielitaitotaso heikkojen oppimisvalmiuksien vuoksi, vaikka he olisivat asuneet ja työskennelleet Suomessa pitkään. Ilman joustoa kielivaatimusedellytykseen moni työperäinen maahanmuuttaja voi jäädä vuosiksi epävarmaan asemaan ilman realistista mahdollisuutta saada kansallista pysyvää oleskelulupaa.

Suomessa on paljon työperäisiä maahanmuuttajia, joilla on hyvät akateemiset valmiudet ja jopa korkeakoulututkinto, mutta jotka työskentelevät suorittavissa tehtävissä. Business Finlandin viime vuonna tekemän tutkimuksen mukaan matalapalkka-aloilla työskentelee runsaasti maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä, jotka toimivat koulutustaan vastaamattomissa tehtävissä. Samalla on tärkeää huomioida, että osalla näistä työntekijöistä on heikot oppimisvalmiudet, mikä voi tehdä YKI-tason 3 saavuttamisesta käytännössä mahdotonta, vaikka he opiskelivat suomen kieltä säännöllisesti.

Euroopan unionin tuomioistuin (EUT) on asiassa C-579/12 antamassaan tuomiossa todennut, että kielivaatimus voi yleisesti olla kohtuullinen ja oikeassa suhteessa tavoitteeseensa, mutta sen on oltava sitä myös suhteessa yksittäiseen hakijaan. Tämä tarkoittaa, että viime kädessä kielitaitovaatimus tulee arvioida tapauskohtaisesti, jotta se ei muodostu kohtuuttomaksi yksilölle.

Tämän oikeuskäytännön mukaisesti ulkomaalaislain kielitaitovaatimuksen tulisi mahdollistaa yksilöllinen arviointi ja tarvittaessa vapautus kohtuuttomista vaatimuksista. Siksi lakiin tulisi sisällyttää keinoja erilaisten oppijoiden huomioimiseen, kuten mahdollisuus vapautua kielitaitovaatimuksesta tietyissä tilanteissa tai kielitestivaatimusten kohtuullistaminen niin, että ne olisivat realistisesti saavutettavissa myös niille, joilla on heikommat oppimisvalmiudet.

Työhistoriaedellytys – epärealistinen vaatimus suhdanneherkillä aloilla

Esityksen työhistoriaedellytys on ongelmallinen, sillä se ei ota huomioon matalapalkka-alojen suhdanneherkkyyttä ja työmarkkinoiden todellisuutta, jossa työsuhteiden tilapäinen keskeytyminen ei aina johdu työntekijän omista valinnoista eikä myöskään yrityksen tahdosta. Monet matalapalkka-alat, kuten siivous-, ravintola- ja kaupan ala, ovat riippuvaisia mm. kausivaihteluista ja taloudellisista suhdanteista. Tällaisissa tilanteissa lomautukset ovat keino välttää irtisanomisia ja säilyttää työvoima, jotta yritykset voivat jatkaa toimintaansa myöhemmin yrityksen taloudellisen tilanteen parantuessa.

Pysyvän oleskeluluvan saaminen kuuden vuoden jälkeen edellyttää kahden vuoden työhistoriaa, jossa työstä poissaolo voi olla korkeintaan kolme kuukautta. Ensinnäkin kolme kuukautta on huomattavan lyhyt aika löytää uutta työtä jopa suomalaisille työnhakijoille, puhumattakaan työperäisistä maahanmuuttajista, joilla on usein lisähaasteena kielitaitovaatimukset, verkostojen puute tai työnantajien negatiiviset asenteet. Esityksen lähtökohta olettaa, että kaikille työelämässä mukana oleville työnhakijoille on tarjolla nopeita ja varmoja työllistymismahdollisuuksia, vaikka todellisuudessa työllistymiseen voi vaikuttaa laaja joukko tekijöitä, joihin yksilöllä ei ole suoraa vaikutusmahdollisuutta.

Toiseksi lomautuksen rinnastaminen työttömyyteen on vakava ongelma, koska lomautettu työntekijä ei ole jättänyt työmarkkinoita eikä lopettanut työskentelyään omasta tahdostaan, vaan hän odottaa työhön palaamista. Lomautus on työnantajan päätös, joka perustuu tilapäisiin taloudellisiin tai tuotannollisiin syihin, ja työsuhde pysyy voimassa koko lomautuksen ajan. Työntekijä palaa työhön heti, kun yrityksen taloudellinen tilanne parantuu, mikä erottaa lomautuksen täysin muusta työttömyydestä.

Lomautuksen ei tule vaikuttaa pysyvän oleskeluluvan myöntämiseen, sillä se ei ole merkki työmarkkinoilta poistumisesta, vaan osoitus siitä, että työntekijä on edelleen kiinteä osa työyhteisöä ja työmarkkinoita. Lomautetun työntekijän työpanosta tarvitaan edelleen, ja hänen työsuhteensa jatkuu siitä huolimatta, että työnantajalla ei väliaikaisesti ole tarjota työtä tai riittävästi työtunteja.

Hallituksen esityksessä sairauspoissaolot ja vanhempainvapaat on tunnustettu hyväksyttävänä poissaoloina, jotka eivät keskeytä työhistorian kertymistä. PAM katsoo, että lomautusten tulee

kuulua samaan poikkeuskategoriaan, sillä ne eivät ole työntekijän valinta, vaan tilapäinen ja usein välttämätön järjestely, jolla varmistetaan työpaikkojen säilyminen vaikeina aikoina.

Jos lomautuksia ei hyväksytä työhistoriaan rinnastettavaksi, se johtaa siihen, että lomautuksen uhan alla olevat työntekijät joutuvat kohtuuttoman epävarmaan tilanteeseen – joko vaihtamaan työpaikkaa ennenaikaisesti välttääkseen mahdollisen oleskeluluvan menettämisen tai ottamaan vastaan mitä tahansa tarjolla olevaa työtä, riippumatta työehdoista. Tämä lisää riskiä hyväksikäyttötapauksiin ja heikentää työntekijöiden neuvotteluasemaa entisestään.

PAM vaatii, että hallituksen esitystä muutetaan niin, että lomautukset rinnastetaan työstä poissaolojen laskennassa sairauspoissaoloihin ja vanhempainvapaisiin. Tämä varmistaisi, että työperäisten maahanmuuttajien työhistoria säilyy katkeamattomana eikä nollaannu työttömyyden vuoksi. Ilman tätä muutosta työntekijät saattavat joutua aloittamaan työhistoriansa kerryttämisen alusta, mikä voi johtaa kohtuuttomiin viivästyksiin pysyvän oleskeluluvan saamisessa ja lisätä epävarmuutta heidän asemastaan työmarkkinoilla.

Hallituksen esitys lisää hyväksikäytön riskiä ja epävakautta työmarkkinoilla

Pysyvän oleskeluluvan saaminen on erityisen tärkeää matalapalkkaisilla aloilla työskenteleville, koska se antaa heille turvaa ja oikeuden puolustaa työoikeuksiaan ilman pelkoa siitä, saavatko he jatkaa oleskeluaan maassa vai eivät. Jos henkilö ei pysty saamaan pysyvää oleskelulupaa, hänen asemansa jää jatkuvasti epävarmaksi, sillä hänen on toistuvasti todistettava täyttävänsä jatkuvan oleskeluluvan ehdot. Tämä tarkoittaa, että hänen tilannettaan seurataan ja valvotaan jatkuvasti, mikä lisää riskiä oleskeluluvan menettämiseen esimerkiksi työttömyyden tai hetkellisen tulotason laskun vuoksi.

Kun työperäisten maahanmuuttajien asema sidotaan entistä tiukemmin jatkuvaan työsuhteeseen ja korkeisiin kielitaitovaatimuksiin, heidän riippuvuutensa työnantajista kasvaa. Tämä luo heille haavoittuvan aseman ja altistaa heidät hyväksikäytölle, sillä pelko työpaikan menettämisestä voi estää heitä puolustamasta oikeuksiaan ja vaatimasta reiluja työehtoja. Ilman pysyvää oleskelulupaa he eivät voi varmistaa turvattua asemaa työmarkkinoilla.

PAM pitää ongelmallisena, että hallituksen esitys voi lisätä työperäisten maahanmuuttajien hyväksikäyttöä ja heikentää heidän asemaansa työmarkkinoilla. Monet eivät uskalla puolustaa oikeuksiaan, koska pelkäävät, että heidän oleskelulupansa voidaan evätä, jos he jäävät työttömiksi tai eivät täytä tiukennettuja ehtoja. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa maahanmuuttajat joutuvat hyväksymään heikompia työehtoja ja alhaisempia palkkoja, koska heillä ei ole varaa menettää työpaikkaansa. Tällainen tilanne synnyttää myös epätervettä kilpailua työmarkkinoilla, sillä jos osa työntekijöistä on riippuvaisia työsuhteestaan saadakseen oleskeluluvan jatkettua, heillä ei ole samanlaisia neuvottelumahdollisuuksia kuin muilla työntekijöillä. Tämä vääristää työmarkkinoiden tasapainoa, asettaa matalapalkkaiset maahanmuuttajat epäedulliseen asemaan ja luo epäreilun

kilpailutilanteen, jossa rehellisesti toimivat työnantajat joutuvat kilpailemaan sellaisten yritysten kanssa, jotka hyödyntävät maahanmuuttajien haavoittuvaa asemaa.

Lisäksi on tärkeää, että ulkomaalaislain muutoksia tarkastellaan kokonaisuuksina ja arvioidaan niiden yhteisvaikutuksia. Tähän mennessä lakia on muutettu erillisinä osina, jolloin kokonaiskuvan hahmottaminen ja yhteisvaikutusten arviointi on jäänyt puutteelliseksi.

PAM korostaa myös, että hallituksen esitys vahvistaa työnantajien valtaa maahanmuuttajatyöntekijöitä kohtaan. Kun työntekijöiden oleskelulupa on suoraan sidottu heidän työsuhteeseensa ja tiettyyn tulotasoon, he joutuvat tilanteeseen, jossa työpaikan menettäminen voi tarkoittaa myös maasta poistamista. Tämä voi estää työntekijöitä raportoimasta epäoikeudenmukaista kohtelua, työehtojen rikkomuksia tai alipalkkausta. Seurauksena on tilanne, jossa työntekijät joutuvat sietämään huonoja työoloja pelkästään voidakseen jatkaa Suomessa asumista ja työskentelyä.

PAM katsoo, että hallituksen ei tule hyväksyä lakia, joka asettaa matalapalkkaiset työntekijät huonompaan asemaan ja lisää työmarkkinoiden epävakautta. Tämän vuoksi PAM vaatii työhistoriaedellytyksen joustavoittamista, jotta lyhytaikaiset työttömyysjaksot ja lomautukset eivät vaarantaisi oleskelulupaa. Kielitaitovaatimusta tulee myös kohtuullistaa, jotta kireät kriteerit eivät estä työssä käyviä henkilöitä saamasta pysyvää oleskelulupaa. Lisäksi työnantajilla tulee olla vastuu työperäisten maahanmuuttajien kotouttamisesta ja kielikoulutuksen järjestämisestä, jotta työntekijöillä on aito mahdollisuus oppia suomea tai ruotsia työn ohella.

Ilman näitä muutoksia hallituksen esitys lisää työmarkkinoiden epävakautta ja tekee matalapalkkaisista maahanmuuttajista entistä haavoittuvaisempia hyväksikäytölle. Pysyvä oleskelulupa ei ole pelkästään maahanmuuttajien etu, vaan se on myös reilujen ja vakaiden työmarkkinoiden edellytys.

Lehtimäki Nora
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry